

Over recht en regels in de verzekeringsbranche.

CAUSALITEIT IN HET VERZEKERINGSRECHT

HET IS LANG NIET ALTIJD EVEN DUIDELIJK WAARDOOR SCHADE WORDT VEROORZAAKT. DAT WORDT ALLEEN MAAR MOEILIJKER ALS DE SCHADE WORDT VOORAFGEGAAN DOOR EEN KETEN VAN GEBEURTENISSEN. DE RECHTER OORDEELT DAN VAAK OP BASIS VAN GEZOND VERSTAND WAT DE DOMINANTE OORZAAK IS GEWEEST. MAAR BEGRIJPT DE VERZEKERDE DAT OORDEEL? DUIDELIJKE VOORWAARDEN KUNNEN VEEL DISCUSSIE VOORKOMEN.

Zo'n discussie ontstaat vaak als de verzekeraar een beroep doet op een uitsluiting in de polisvoorwaarden. Het hof Amsterdam heeft in een recent arrest (ECLI:NL:GHAMS:2014:5449) het beroep van een verzekeraar op een uitsluiting in de polis gehonoreerd.

● DE CASUS

● Een bedrijf exploiteert een zogeheten biovergistingsinstallatie. Daarin wordt mest in combinatie met andere landbouwproducten omgezet in biogas. Met dit biogas wordt een warmtekrachtkoppelinginstallatie aangedreven waarmee warmte en elektriciteit worden geproduceerd. Het bedrijf heeft zowel een machinebreukverzekering als een daaraan gekoppelde bedrijfsschadeverzekering gesloten bij een verzekeraar. Op een kwade dag raakt het bedieningsmechanisme van de installatie defect. Herstel daarvan kon snel én goedkoop plaatsvinden. De herstellkosten bedroegen namelijk slechts € 84,45. Als gevolg van het defect aan dat

bedieningsmechanisme is er te veel glycerine bij de biomassa terechtgekomen. Het vergistingsproces in de installatie is daardoor verstoord geraakt. Als gevolg daarvan is minder biogas ontstaan en de productie van elektriciteit (in Kwh) is tijdelijk teruggelopen. Die bedrijfsschade bedroeg ruim € 60.000. De verzekeraar weigert dekking onder de bedrijfsschadeverzekering te verlenen. De verzekeraar wijst daarbij op de uitsluiting in de polis die - kort gesteld - met zich meebrengt dat bedrijfsschade die het gevolg is van achteruitgang van de kwaliteit van het biogas van dekking is uitgesloten.

HET OORDEEL

Centraal staan de vragen: welke gebeurtenissen hebben de bedrijfsschade veroorzaakt en dient de verzekeraar daar dekking voor te verlenen? Is de bedrijfsschade veroorzaakt door het defect aan het bedieningsmechanisme? Of is de bedrijfsschade veroorzaakt door een verstoring van de biomassa? De eerste oorzaak is wel gedekt onder de polis, de tweede oorzaak niet. Het hof overweegt dat de tweede oorzaak de meest dominante oorzaak is. De verzekeraar is daarmee ontslagen van de plicht om de bedrijfsschade te vergoeden. Lezing van het arrest leert dat de tussenpersoon van het bedrijf tegenover de verzekeraar heeft verzocht dat het moeilijk aan verzekerde is uit te leggen dat het verstoren van het vergistingspro-

HET IS NIET WAT JE DENKT, IK KAN HET UITLEGGEN...! OF TOCH NIET?

ces is veroorzaakt door een gedekt evenement, te weten het defect geraken van het bedieningsmechanisme, maar dat er vervolgens geen dekking zou zijn omdat sprake is van kwaliteitsverlies van het biogas... Hoewel de vraag begrijpelijk is, denk ik dat de uitkomst van het arrest juridisch gezien juist is.

Als zich een gebeurtenis heeft voorgedaan en (de tussenpersoon van) verzekerde meent dat deze schade valt onder een lopende polis, is het aan de verzekerde om aan te tonen dat sprake is geweest van een verzekerd evenement dat de schade heeft veroorzaakt. Is dat het geval? Dan moet door de verzekeraar in beginsel dekking onder de polis verleend worden. Als de verzekeraar meent dat een andere, niet gedekte gebeurtenis de schade heeft veroorzaakt, dan moet de verzekeraar dat aantonen. Slaagt de verzekeraar daarin? Dan hoeft zij niet uit te keren.

CAUSALITEITSMATSTAF

Lastig wordt het als zich een keten van meerdere gebeurtenissen heeft voorgedaan waaruit de schade is of kan zijn ontstaan. In zo'n situatie moet er een causaliteitsmaatstaf gehanteerd worden. Zo kan bepaald worden welke oorzaak de schade heeft veroorzaakt en of daar al dan niet dekking voor bestaat.

De rechter zal dan eerst kijken of er in de verzekeringsvoorwaarden voor een causaliteitsmaatstaf is gekozen. Een voorbeeld daarvan is als in de polisvoorwaarden is bepaald dat de schade het 'rechtstreeks' gevolg moet zijn van een bepaalde gebeurtenis. Dit wordt ook wel aangeduid als de *causa proxima*-leer. Als er in de voorwaarden geen causaliteitsmaatstaf is opgenomen, dan moet er een maatstaf worden gekozen die het meest recht doet aan inhoud en strekking van de verzekeringsovereenkomst. Uit de literatuur en jurisprudentie volgt dat in zo'n geval meestal wordt gekozen voor de zogeheten *'dominant cause'*-leer. Dit houdt in dat gezocht moet worden naar de rechtens relevante oorzaak (of oorzaken). Daaruit moet de effectieve oorzaak (of oorzaken) worden vastgesteld. De rechter moet in zo'n geval zijn gezond verstand gebruiken.

Een voorbeeld ter verduidelijking, ontleend aan een uitspraak van de rechtbank Rotterdam (ECLI:NL:RBROT:2009:BH1979). *Tijdens een storm breekt de mast van een zeiljacht. De verzekeraar weigert dekking onder de watersportpolis. Uit onderzoek is gebleken dat de bouten van de mast door corrosie waren aangetast. Schade door dit eigen gebrek was op de polis uitgesloten. Verzekerde stelt: "Als het niet had gestormd, zou ik geen schade hebben geleden. De storm heeft de schade veroorzaakt". De rechter verwerpt deze stelling en stelt de verzekeraar in het gelijk.*

Volgens de rechter is de storm uiteraard een causale factor, maar is de rechtens relevante oorzaak geweest de door corrosie aangetaste bouten van de mast.

RECHTENS RELEVANT

Terug naar onze casus. Het verzekerde gevaarsobject was de vergistingsinstallatie. Hier was de machinebreukverzekering voor afgesloten, met daaraan gekoppeld de bedrijfsschadeverzekering. Het biogas in die installatie was volgens de polisvoorwaarden geen verzekerd gevaarsobject. De voorwaarden bepalen onder meer dat achteruitgang in kwaliteit van het biogas en de schade die als gevolg daarvan ontstaat van dekking is uitgesloten. Het defect aan het bedieningsmechanisme heeft weliswaar een causale bijdrage geleverd aan het ontstaan van de bedrijfsschade, maar dit is niet de rechtens relevante oorzaak geweest. De verminderde productie van elektriciteit is ontstaan als gevolg van een andere samenstelling van het biogas. Voor de gevolgen daarvan bestaat geen dekking onder deze polis, hetgeen ook in de voorwaarden is omschreven. Bovendien is daar ook geen premie voor betaald. Als het bedrijf dat wel had gewild, had dat bij het sluiten van deze verzekering bedongen moeten worden. De verzuchting van de tussenpersoon is zoals gezegd begrijpelijk. Het is ook lastig aan een verzekerde uit te leggen waarom er in dit geval geen dekking is. Er ligt voor verzekeraars in het algemeen een schone taak om producten van zodanige voorwaarden te voorzien dat discussies als in deze casus überhaupt niet gevoerd hoeven worden. Het standpunt van de verzekeraar kan juridisch gezien juist zijn, het is andere koek of het ook voor de niet juridisch onderlegde verzekerde (en diens tussenpersoon) anderszins te vatten is. ■